

Lærertekst

Bagsværd kirke

Den gamle middelalderkirke i Bagsværd

I middelalderen var Bagsværd et selvstændigt sogn med sognekirke. Vi hører om det første gang på en sogneliste fra begyndelsen af 1300-tallet. Man ved ikke præcis hvor den første Bagsværd kirke lå, hvordan den så ud eller hvilket år den blev bygget.

Middelalderkirkens nedrivning i 1538

Vi ved, at den gamle sognekirke i Bagsværd ved reformationen i 1536 tilhørte Københavns universitet. Den første lutherske biskop på Sjælland fik overdraget den gamle universitetsbygning i København. Den skulle bruges til embedsbolig og præsteundervisning. Bygningen var imidlertid i meget dårlig stand og havde hårdt brug for en renovering. Sognekirken i Bagsværd var ligeledes i en virkelig dårlig forfatning og derfor befalede kongen i 1538, at kirken skulle rives ned, således at stenene kunne bruges til renoveringen af Bispegården i København. Derpå måtte Bagsværds borgere i næsten 400 år, nemlig indtil 1923, vandre ad kirkestien over markerne til Gladsaxe Kirke, når de ville i kirke. Det var besværligt og det tog næsten en time at gå dertil. Sognets præst kunne også forudse, at befolkningen ville vokse, når jernbanen mellem København og Slangerup skulle indvies i 1906.

Bagsværds menighedshus 1906-1923

Borgerne i Bagsværd savnede at have deres egen kirke, så i 1906 byggede en kreds af lokale borgere Bagsværd menighedshus ved siden af den nyligt opførte Bagsværd Skole. Her kunne menigheden samles, men gudstjenester blev stadig afholdt i Gladsaxe Kirke. Efter 1. verdenskrig blev menigheds- huset i en periode brugt til husvilde, og man brugte i stedet gymnastiksalen på Bagsværd skole til at samles i. Altergang og dåb foregik dog stadig i Gladsaxe kirke, og sådan blev det ved i en længere årrække.

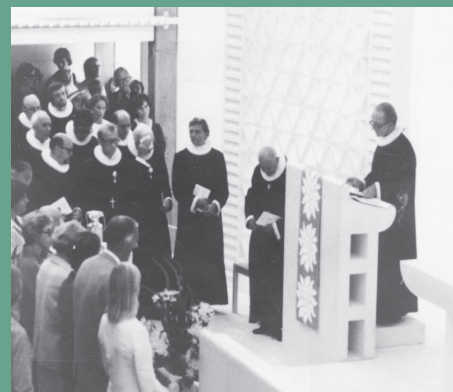

Menighedshuset som midlertidig kirke 1923-1976

I 1923 blev menighedshuset indviet som midlertidig kirke. Det var blevet ombygget og havde fået et kirkepræg med kamtakket gavl.

I 1948, efter anden verdenskrig, havde området en stor befolkningstilvækst, og man begyndte igen, at drømme om et kirkebyggeri i Bagsværd. Der blev givet tilladelse til, at en kirke kunne bygges, og derefter fulgte en del år med forskellige vanskeligheder om kirkegrundens placering, økonomi, udarbejdelse af skitser, godkendelser osv.

Først i 1966 rettede menighedsrådet henvendelse til arkitekten Jørn Utzon. Han takkede ja til opgaven og i 1973 begyndte selve byggeriet. Kirken stod færdig og blev indviet i 1976.

Bagsværd stationsbygning, lokomotiv fra Slangerupbanen, menighedshuset, gamle Bagsværd skole og menighedshuset, nye Bagsværd kirke bygges, kirken indvies (1976, Utzon i nederste venstre hjørne). Øvrige årstal ukendt. Fotos udlånt af Gladsaxe arkiv.

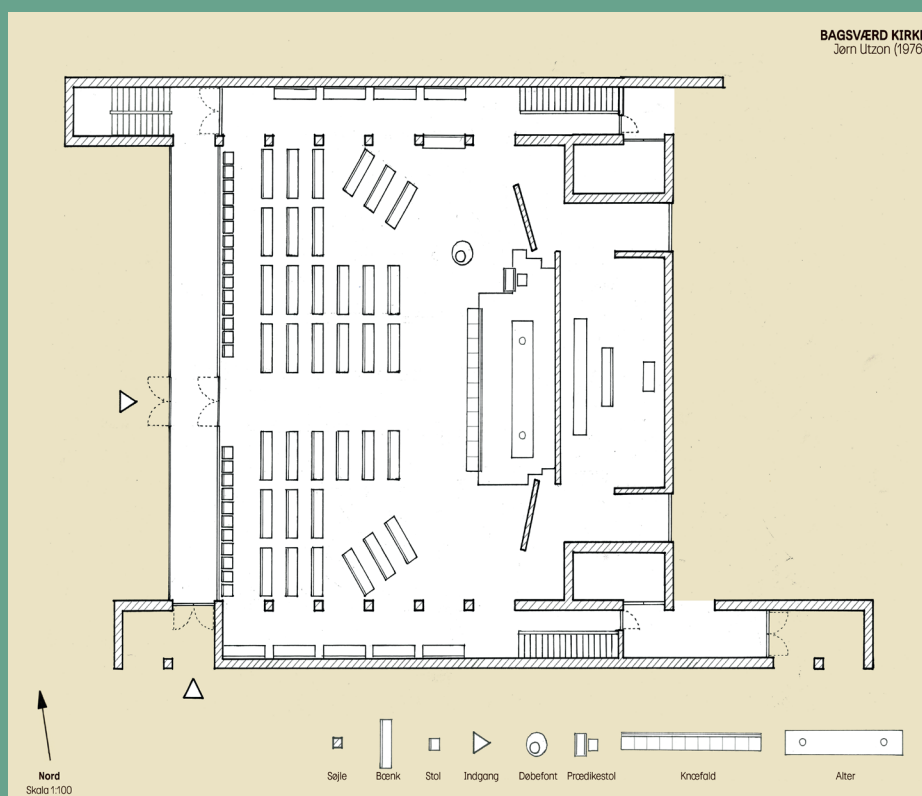

Den nye kirke i Bagsværd

Kirken er bygget på et langt, smalt areal der ligger ud til den trafikerede Bagsværd hovedgade på den ene side, og den lidt mindre vej Taxvej på den anden. Der er hverken hegn eller mure til at omkranse kirke og kirkegrund, men blot græs og spredte birketræer. Den lange grund har haft betydning for hvorledes kirkebygningen kom til at se ud, aflang og smal, for at få plads til alle de ønskede lokaler. For at skærme for støj fra hovedgaden har den indgangene vendt mod den lidt mere rolige Taxvej.

Kirken fremstår, set udefra, med utraditionelle materialer som glatte betonfacader, aluminiumstage og højsiddende vinduespartier. Den færdløse bygning leder mere tankerne i retning af industribyggeri snarere end kirkebyggeri, og afslører knap nok sin egentlige funktion. Har man imidlertid den viden, er det trods alt nærliggende at se byggeriet som en moderne abstraktion over en typisk dansk hvidkalket, romansk landsbykirke. Kirkebygningen har helt lukkede, vinduesløse facader og vender på det nærmeste ryggen til gademiljøet.

Derimod åbner bygningen sig indad bl.a. mod små, indre gårdmiljøer der leder tankerne hen mod middelalderens klosterbyggeri. Foruden kirkeskib og sakristi indeholder bygningen også kontorer, konfirmationsstuer, mødesal og altså også hele 5 atriumgårde.

Inspiration

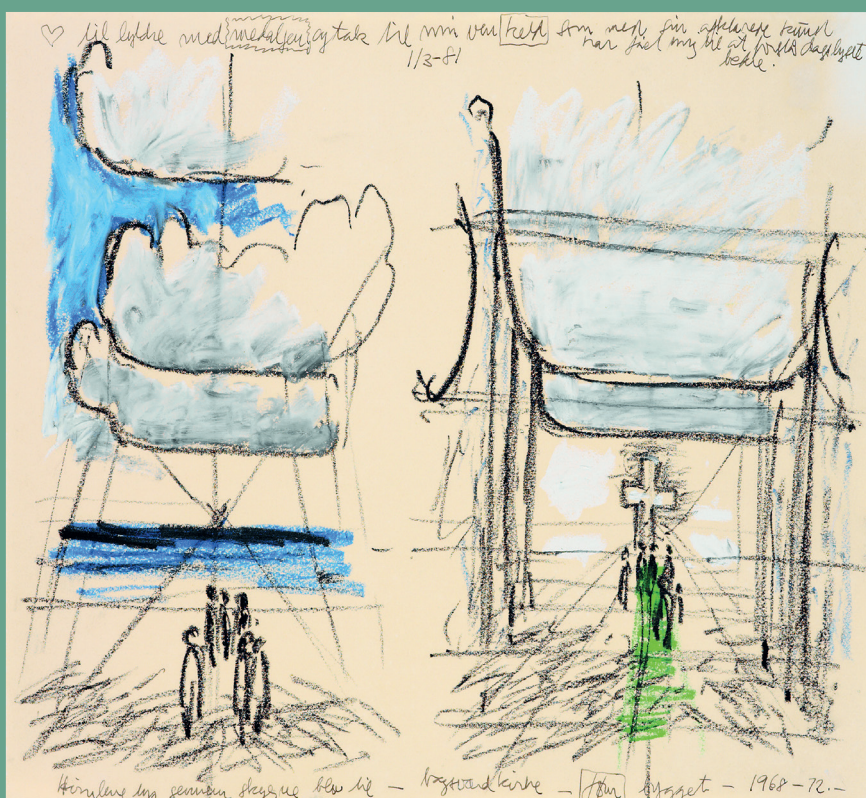
Jørn Utzon boede på Hawaii i årene 1971-73. Her hentede han inspirationen til det der senere skulle blive til Bagsværd kirke. Han beskriver i en række interviews hvordan han på Hawaii oplevede lyset falde gennem de drivende skyer og ned på havet og stranden. Tilsammen dannede skyerne og stranden et smukt naturrum hvor han fik en oplevelse af dyb sjælefred. Han fik fornemmelsen af, at dette udendørs rum kunne være et sted for en gudstjeneste. Skyerne på stranden blev et forbillede for Bagsværd kirkes loft.

På skitserne herunder illustrerer Jørn Utzon hvordan han fornemmede skyerne omdanne sig til et loft og strandbredden til et kirkerum.

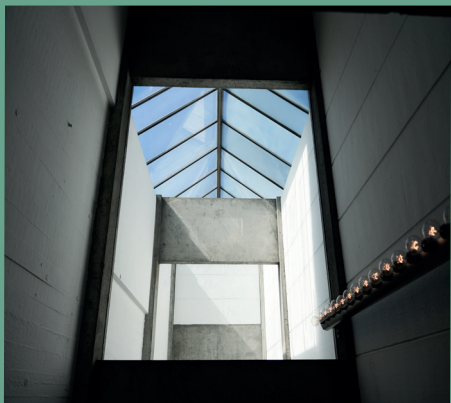
Kirkerummet

Inde i kirkerummet overraskes man af et stort, hvidt bølgende betonloft, som minder om de drivende skyer fra Utzons skitse. Hans udgangspunkt er, at menneskets eksistens udfolder sig mellem himmel og jord og visionen var at lave et kirkerum hvor alt var forenklet, rent og ærligt og præget af stilhed og sjælefred. Det bølgende betonhvelv illuderer både himmel og drivende skyer og fungerer samtidig som en moderne fortolkning af gotiske hvælvinger der får blikket til at søge opad.

Inventaret i kirkerummet er enkelt og der er ingen komplicerede detaljer eller dyre materialer. Træbænkene er flytbare og lavet af lyst hvidbejset fyrretræ. Alterbord, døbefont, prædikestol og knæfald er enkle og fastplacerede og støbt i hvid blanksleben beton. Altervæggen er lavet af et luftigt net af hvide teglfliser arrangeret i et geometrisk mønster, og bag altervæggen er kirkens sakristi. På en og samme tid kombineres de organiske former fra loftet med det stramme design fra bygning og inventar.

Tekstiler

Alle tekstiler er designet af Lin Utzon, datter af Jørn Utzon. Det var hendes ønske at skabe en opløftet og fredelig dekoration som spillede sammen med rummet. På tekstilerne har hun trykt genkendelige symboler som ledestjernen, solen, markens liljer, og sædemandens korn. Alle symboler er opstået ud af ledestjernen hvis elementer blev plukket fra hinanden, forenklet og brugt på forskellige måder. Lin Utzon ser kirkens præst som et symbol på lys i mørket. Derfor er præstens messehagel udsmykket med en ledestjerne, et symbol der også ses på prædikestolen. Alterbåndene er smykket med sole og sædekorn og gulvløberer med markens liljer. Korsangerne har fået deres egne dragter for at skjule deres dagligdagstøj, og samtidig fungere som en lille ceremoniel uniform der lægger hverdagen helt væk. Lin Utzon har fundet meget inspiration til tekstilarbejdet på en studietur til Japan. Her blev hun betaget af enkeltheden og tilgangen til design. Især korets dragter har hentet inspiration fra japanske kimonoer. Efter en årrække var tekstilerne imidlertid blevet affarvede og gråmelerede og en fornyelse var nødvendig. I 2017 blev udarbejdet nye messehageler og gardiner af kunsthåndværkeren Janne Wendt. Disse blev fremstillet efter præcist forlæg fra de gamle, denne gang dog med meget mere langtidsholdbare metoder.

Lys

”Tak for lyset, Tak for livet, Tak for alt hvad du har givet”. Utzons svigermor holdt af sin morgenbøn og afsluttede den altid på denne måde. Disse ord blev grundsætningen for byggeriet af Bagsværd kirke, hvor arbejdet med lyset blev det væsentligste for Utzon.

Kirken har glatte hvide vægge og lofter hvorfra dagslyset reflekteres fint og stille. Rummet er udformet således at det modtager, filtrerer og reflekterer sollyset. Lyset varieres i takt med lyset udefra, både i forhold til dagens rytme og årstidernes skiftet. Lyset i kirkerummet kommer overvejende fra det nordvendte højsiddende sidelys der reflekteres ned langs de hvidkalkede, krumme loftsflader. Om sommeren bliver lyset blødgjort og om vinteren bliver lyset omhyggeligt fordelt i rummet. Kors og alter rammes som det eneste af koncentreret direkte dagslys fra det højsiddende vindue. Resten af rummet oplyses af reflekser. Kirkerummet fortsætter ud i de høje opadvendte sidebygninger og sakristiet bag alteret, hvorfra der kommer et kraftigt dagslys fra ovenlysvinduer. Modsat alteret afsluttes kirkerummet af en let gittervæg af glas og træ, der også giver lys i kirkerummet, så man overhovedet ikke har mørke områder. Den eneste kunstige belysning i kirkerummet kommer fra glødelamperne der er ophængt i lange rækker langs siderne, og som bevarer den rolige og højtidelige atmosfære. Lyset til alle bygningens øvrige rum hentes dels fra sidelys fra de små atriumgårde og dels fra ovenlys i gangarealerne.